

Societatea Lepidopterologică Română 1999-2000 zece ani în slujba entomologiei

Die Rumänische Lepidopterologische Gesellschaft, zehn Jahre im Dienste der Entomologie

Constituită la 5 martie 1990, Societatea Lepidopterologică Română a fost una dintre primele societăți non-guvernamentale înființată după schimbarea regimului comunist totalitarist.

Când mulți alții își imaginau sau chiar își croiau drumul spre o carieră politică sau cultural-științifică susținută politic, din Cluj a fost lansată chemarea pentru a constitui SLR.

La ședința de constituire din 5 martie, ținută la sediul Centrului de Cercetări Biologice din Cluj au participat: BERE CAROL, BURNAZ SILVIA, COROIU IOAN, GOIA MARIN, IZSAK ZOLTAN, KIS BELA, KOVACS SANDOR, KOVACS ZOLTAN, MANOLIU M. WLADIMIR, RAKOSY LASZLO, SCUTĂREANU PETRE, STAN GHEORGHE, SZABO ENDRE, SZABO GYULA, SZEKELY LEVENTE, VASILE VICOL. Alți zece lepidopterologi, printre care și regretatul prof. dr. E.V. NICULESCU și-au trimis acordurile în scris. După dezbaterea și definitivarea statutului (7 pagini) a fost ales primul Consiliu de conducere: președinte L. RAKOSY, vicepreședinte GH. STAN, secretar M. GOIA, iar membrii Consiliului au fost: Z. IZSAK, S. KOVACS, G. SZABO și MIHAELA POPESCU-NICOLESCU. Societatea a fost înscrisă în registrul persoanelor juridice la 6 aprilie la nr. 233/1990. Prin hotărâre judecătorească SLR este recunoscută ca organizație non-guvernamentală, cultural-științifică, apolitică. Scopul organizației este de a promova cunoașterea, cercetarea, protecția și conservarea lepidopterelor. Obiectivele care urmau să ducă la îndeplinirea scopului erau numeroase și ambițioase. De la colaborări interne și internaționale până la un program național de cercetare și protecție a lepidopterelor din România. S-au avut în vedere activități de popularizare și stimulare a interesului publicului față de fluturi, dar și editarea unui periodic propriu.

Primul număr al revistei intitulat "Buletin de informare" apare încă în luna martie, anunțând membrii SLR că organizația a intrat în legalitate și punctând câteva obiective imediate (legitimția, ștampila, repertoarul bibliografic, cartarea noctuidelor, procurarea de ace entomologice, determinatoare, etc). Cotizația anuală a fost stabilită la 120 lei. Greutățile financiare au început chiar de la constituire, primul număr al revistei fiind unul artizanal, realizat la mașina de scris și multiplicat la un fotocopiator de fabricație Tg. Mureș, de unde și aspectul plumburiu al paginilor. Cu toate acestea nr. 1 al Buletinului de Informare a dat un impuls colectivului redacțional ad-hoc constituit.

Prin constituirea SLR și editarea primului număr al revistei, s-a reînnoiat tradiția entomologică întreruptă de regimul comunist prin desființarea Societății Ardelene de Științele Naturii (Siebenbürgischer Verein für Naturwissenschaften) cu sediul la Sibiu și a revistei "Verhandlungen und Mitteilungen des Siebenbürgischen Vereins für Naturwissenschaften zu Hermannstadt" ca și a Societății Naturaliștilor din România și a Buletinului acestora, editat la București.

În nr. 2 al Buletinului de Informare, distribuit în iunie 1990, apare prima parte a articolului din seria "Istoricul cercetărilor lepidopterologice din România" (autor L. RAKOSY), "Specie sau subspecie" de E.V. NICULESCU și o scurtă prezentare a feromonilor (autor GH. STAN). Numărul 3-4 apărut în decembrie 1990 a fost dactilografiat cu o mașină de scris mai performantă, dar ulterior multiplicat cu același fotocopiator învechit. Se continuă "Istoricul cercetărilor lepidopterologice din România" iar prof. NICULESCU semnează un articol științific important "Valoarea grafismului, armăturii genitale și exoscheletului pentru taxonomia, filogenia și clasificarea lepidopterelor".

Începând cu numerele din 1991 se recurge la un sistem de imprimare pe plăci, ceea ce schimbă aspectul publicației. Pe infracoperta vol. 2(1-2) din 1991 sunt trecuți pentru prima dată cei doi membri al colectivului de redacție, L. RAKOSY și GH. STAN, ordinea inversându-se începând cu nr. 3/1991. În 1991 prof. dr. EUGEN V. NICULESCU este acceptat ca primul membru de onoare al SLR. Lucrările publicate

dobândesc o ținută științifică din ce în ce mai înaltă. Tot în 1991 se publică primul și deocamdată ultimul supliment al Bul.inf. Soc.lepid.rom. (148 pag.) care conține importante lucrări de sinteză. Suplimentul a deschis larg porțile schimbului internațional de publicații entomologice.

Volumul 3/1992 apare cu 4 fascicule redactate cu ajutorul computerului obținut de la Fundația Soros. În nr.4 din 1992 apare primul articol nelepidopterologic, referitor la sirfidele din România, semnat de CARMEN STĂNESCU. Acest articol a dat semnalul pentru extinderea SLR spre o organizație mai largă, care să accepte ori ce alt entomolog sau iubitor al naturii, interesat de lumea insectelor. Adunarea generală a SLR acceptă lărgirea propusă, menținând însă numele organizației.

Începând cu vol.4/1993 Bul.inf. dobândește număr ISSN, intrând în rândul publicațiilor legal înregistrate. În 1993 dr.doc. AURELIAN POPESCU-GORJ este acceptat ca membru de onoare al SLR. Tot în acest an SLR pierde pe primul dintre membri săi de onoare, prin persoana prof. dr. EUGEN V. NICULESCU, entuziast susținător și activ colaborator al revistei.

Începând cu fascicolul 4(2)/1993 revista apare într-o realizare grafică și mai bună, ca urmare a achiziționării din Elveția a unui PC 486, a unei imprimante laser și a unui fotocopiator. Saltul calitativ realizat ne-a adus la schimb un număr mai mare de reviste, dar a ridicat și exigența colectivului de redacție față de autorii lucrărilor publicate. Instrucțiunile de redactare devin foarte clare, manuscrisele acceptându-se de regulă numai pe dischetă sau mai târziu e-mail.

Din 1995 datorită problemelor financiare nu se mai editează 4 fascicule separate ci numai două care cuprind cele 4 numere anuale. Cu toate aceste dificultăți financiare numărul paginilor tipărite sporește an de an. Pentru a face față muncii redacționale, colectivul de redacție se lărgeste prin implicarea lui A. RUICĂNESCU ca tehnoredactor, folosindu-și computerul personal. În 1995 dr. F. KÖNIG devine al 3-lea membru de onoare al SLR. În 1997 vol. 8(1-2, 3-4) se tipărește în format A4 pentru a permite includerea unor planșe color sponsorizate de Prefectura județului Vrancea cu ocazia taberei entomologice desfășurate în Cheile Tișiei.

Volumul 9/1998 apare abia în decembrie 1999, dar cu un nou salt calitativ, posibil datorită sprijinului financiar acordat de ARGE NATURSCHUTZ (Klagenfurt / Austria) și dr. VALERIU ALBU (Charleston / SUA). În acest volum, pe lângă alte articole importante s-au publicat două lucrări de revizie referitoare la familiile Eriocraniidae și Micropterigidae semnate de frații KOVACS.

Volumul 10/1999 apare abia în aprilie 2000 în aceleași condiții grafice ca și vol.9.

Statistic vorbind, în cele 10 volume ale Bul.inf. Soc.lepid.rom. s-au tipărit 2500 pagini, care în mare parte corespund celor 213 articole științifice, semnate de 83 diverși autori și coautori. În paginile revistei s-au adus numeroase contribuții originale referitoare la faunistica, biologia, ecologia, etologia și taxonomia insectelor, cu accent asupra lepidopterelor. S-au semnalat 246 taxoni noi pentru fauna României, dintre care 184 aparțin lepidopterelor.

În cadrul activității publicistice a SLR un loc aparte îl ocupă revista "Entomologica romanica" inițiată în 1996. Scopul acestei reviste a fost și este să satisfacă nu numai solicitările lepidopterologilor dar și a altor entomologi din țară și străinătate. Încă din primul volum revista s-a dorit a avea un caracter internațional. Față de Buletinul de Informare, șticheta științifică a fost ridicată. Începând cu vol.2 în Entomol. romanica nu se publică decât în engleză, germană sau franceză. Revista este susținută financiar de ARGE NATURSCHUTZ din Klagenfurt. În cele 4 volume apărute s-au publicat 50 de articole în peste 550 pagini tipărite. O specie și două subspecii de lepidoptere sunt noi pentru știință. Alte 109 specii sunt semnalate pentru prima dată din fauna României, 50 fiind lepidoptere. Ținuta grafică și conținutul revistei încearcă să se apropie de alte publicații asemănătoare, editate în țări cu îndelungată tradiție entomologică și cu mai puține probleme financiare ca România. Tot ca apariție editorială trebuie menționată monografia entomologică "Entomofauna Parcurilor Naționale Retezat și Valea Cernei" editată de SLR în 1997 cu sprijin financiar REC - România. Cele 243 de pagini ale lucrării constituie truda a 12 entomologi, care au realizat prima documentație entomologică a două importante parcuri naționale din România.

Prin schimbul de publicații realizat prin cele două reviste, SLR primește ca. 40 de reviste de specialitate din Europa, SUA și Asia. Prin acest schimb, Biblioteca SLR a devenit cu siguranță cea mai bogată bibliotecă din România în periodice cu caracter entomologic. Schimbul ar putea crește până la 100-150 de titluri, dar SLR nu-și poate permite asemenea cheltuieli pentru expedierile poștale și

suplimentarea tirajului revistelor editate.

În 1997 s-a încercat editarea unei publicații pentru entomologii începători "Foaia entomologului amator". Din lipsă de fonduri, inițiatorul și realizatorul primelor două numere, S. MIHUȚ a trebuit să renunțe la o idee care în alte circumstanțe economice ar fi avut succes.

Cu toate că imaginea SLR este strâns legată de activitatea sa editorială, cu prilejul acestei aniversări trebuie să menționăm și întâlnirile anuale ale membrilor SLR, de obicei la Cluj, dar și alte localități. După întâlnirea de la București (1994), în afara Clujului s-au mai organizat întâlniri și simpozioane la Deva cu sprijinul Muzeului Județean și la Bistrița cu sprijinul Muzeului Județean din această localitate. Unele dintre întâlnirile entomologice s-au finalizat cu aplicații pe teren (Cheile Turzii, Bădeni). Întâlnirea entomologilor de la București a fost organizată de SLR în colaborare cu Muzeul Gr. Antipa. Cu ocazia acestei reuniuni, la inițiativa SLR și a entomologilor ieșeni s-a constituit "Societatea Română de Entomologie Teoretică și Aplicată".

Deosebit de reușite au fost acțiunile de teren cunoscute sub numele de "tabere de vară" organizate în Mții Ciucaș, Mții Făgăraș, Mții Parâng, Cheile Tișiței (Mții Vrancei), Băile Herculane. Prin activitatea membrilor SLR s-a studiat amănunțit fauna de lepidoptere din sudul și nordul Dobrogei, din Muntenia, Moldova și Transilvania.

O altă acțiune deosebit de reușită a fost expoziția itinerantă "Fluturii și mesajul lor". Realizată de L. RÁKOSY la Biologiezentrum din Linz în toamna noului 1996, expoziția a fost adusă în țară în 1997, unde cu sprijin financiar din partea REC-România a fost prezentată publicului clujean începând cu 15 ianuarie 1998. Expoziția a avut un mare impact la public. În numai 18 zile a fost vizitată de peste 10000 vizitatori, majoritatea elevi și studenți, unii veniți chiar din alte județe. Cu această ocazie s-au scris articole în presă, s-au realizat emisiuni radio și tv, s-au tipărit ilustrate cu fluturi, postere, autocolante, calendare. Colegii SZABO GYULA și SERGIU MIHUȚ au realizat expoziții lepidopterologice la Satu Mare, Carei și respectiv Bistrița, expoziții bine apreciate de publicul vizitator. Din 18 aprilie a.c. expoziția itinerantă "Fluturii și mesajul lor" este expusă la Muzeul Gr. Antipa. Activitatea expozițională a fost îmbinată cu activități de popularizare a entomologiei în școli.

Membri SLR au susținut conferințe publice pe teme entomologice în țară la Cluj, Bistrița, Satu-Mare, Carei și în străinătate (Austria, Germania, Elveția, Ungaria). SLR a fost reprezentată și la importante congrese sau conferințe internaționale (Canada, Anglia, Austria, Germania, Elveția, Ungaria, Republica Cehă).

Printr-un proiect finanțat de REC-România SLR s-a dotat cu un computer performant, necesar bazei de date entomologice inițiată în colaborare cu Biologiezentrum din Linz încă din 1995. Baza de date reprezintă un punct cheie al SLR, dar deocamdată ea trebuie încărcată cu date, activitate la care sunt rugați să participe toți entomologii activi din România. Pentru realizarea distribuției lepidopterelor diurne din Europa (MEB) președintele SLR a trimis editorului lucrării, dr. O. KUDRNA datele referitoare la acest grup din România.

Pe lângă realizările menționate, se cuvine să amintim și nerealizările acestor 10 ani de activitate.

Prima nemulțumire este legată de numărul prea mic de membri cu adevărat activi, dispuși să-și sacrifice o parte din timpul liber pentru bunul mers al societății. Greutățile zilnice apasă pe umerii a numai 2-4 persoane care nu mai pot face față solicitărilor. Acest aspect poate avea drept cauză și numărul prea mic de membrii înscrși în SLR. Dacă numărăm persoanele înscrise depășim cifra de 200, dacă le numărăm pe cele implicate în "gospodărirea" SLR nu ajungem la 8, iar dacă le luăm pe cele care cel puțin printr-o publicație au contribuit la afirmarea SLR, nu depășim 50.

Greutățile financiare au început odată cu constituirea și probabil nu vor fi depășite nici când. Sunt însă mult prea mulți membri care de 2-3 ani nu și-au achitat cotizația anuală.

Din 1999 printr-o colaborare cu prietenul nostru dr. CH. WIESER din Klagenfurt am obținut din partea ARGE NATURESCHUTZ un ajutor financiar pentru editarea revistei Entomologica romana. În ultimii doi ani am împărțit banii, finanțând cea mai mare parte și din cheltuielile pentru Buletinul de informare. Cu alte cuvinte Bul. inf. nu are finanțare, cotizațiile încasate nepermițând acoperirea cheltuielilor de tipar și distribuire.

Încercările noastre de a obține sponsorizări interne au fost zadarnice.

Echipei redacțională este uzată fizic și solicită ajutor.

Planurile de viitor sunt multe iar ele depind de angajamentul membrilor și de situația financiară a societății.

În concluzie putem spune că SLR a reușit să polarizeze activitatea entomologică din România, a format un stil de muncă bazat pe colaborare, a influențat pozitiv stilul de redactare al articolelor științifice, a dezvoltat entomologia românească, a contribuit la afirmarea ei pe plan național și internațional.

Acum, la acest moment aniversar, credem că inițiativa și eforturile noastre nu au fost zadarnice.

Persoanelor care în decursul anilor au făcut parte din Consiliul de Conducere, Colectivului de redacție al Bul.inf. Soc.lepid.rom. și Entomol. romanica, referenților științifici, autorilor articolelor publicate, puținilor "sponsorii", tuturor membrilor și persoanelor care într-un fel sau altul au ajutat și susținut SLR le mulțumim.

L. RÁKOSY

Apărut: 28.04.2000